

2. Козлітін В. Д. Друга світова війна 1939-1945 рр.: Навч. посібник. - Х.: РА, 2001.
3. Слободянюк М. А. Антифашистський рух Опору в Південній Україні (1941-1944рр.): дис... канд. іст. наук. - Дніпропетровськ, 2002.
4. Центральний державний архів громадських об'єднань України. - Ф. 62. - Оп. 1. - Спр. 156. - Арк. 56.
5. Яровий В. І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-ві - 90-ті роки ХХ ст. Курс лекцій. - К.: Генеза, 1997.
6. Яровий В. І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття. - К.: Генеза, 2005.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ МИТНИЦЬ СРСР ПІД ЧАС ВІЙНИ 1941- 1945 РОКІВ

Намазов А.Е.,

студент навчально-наукового інституту права та психології

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Сергєєв І.С.

В період Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років основні функції, завдання, напрями і форми діяльності митних органів визначалися митною політикою СРСР, яка, з одного боку, керувалася завданнями зовнішньої торгівлі в умовах боротьби з фашистською Німеччиною та її союзниками, а з іншого, нагальною потребою розвитку внутрішнього виробництва з метою збереження та зміцнення економіки держави [1, с.187].

У період війни радянські зовнішньоторговельні операції продовжували здійснюватися як за кордоном, так і на територіях СРСР, не порушених військовими діями. За угодою від 16 серпня 1941 між СРСР і Великобританією про взаємні поставки і кредити СРСР зобов'язався поставляти ряд товарів Великобританії. Дозволи на вивезення видавалися Імпорнтним управлінням Східного управління Народного Комісаріату Зовнішньої Торгівлі. Експортувалися такі види товарів як лісоматеріали, целюлоза, азбест, льон, магнезит, смола, бавовна, руда, шерсть, хутро та інші товари. Імпортувалося продовольство, худоба та інші товари з Монголії, Туви, Китаю, країн Південно-

Східної Азії, а деякі дефіцитні товари закуповувалися в нейтральних країнах Європи та Латинської Америки [2. с.89]. Основні функції митної діяльності в 1941-1945 роках реалізовувалися через:

1) контроль за пропуском вантажів у країну з Англії, Канади, США та інших союзних і нейтральних країн, а також по лінії Міжнародного Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Всесоюзного товариства культурних зв'язків із закордоном та інших організацій;

2) контроль за випуском і пропуском вантажів, транспортних засобів, пасажирів з СРСР і в СРСР;

3) боротьбу з контрабандою і збитками у зовнішній торгівлі;

4) тарифікацію вантажів і стягування митних зборів [3. с. 155].

Основними формами митного контролю, що застосовувалися з метою виявлення всіх дефектів, що тягнуть втрати у зовнішньоторговельних операціях, встановлення даних, необхідних для обчислення належних за вантажі митних зборів, отримання всіх відомостей для митної статистики, у воєнний час були:

-перевірка документів і відомостей;

-усне опитування;

-митне спостереження;

-митний огляд;

-перевірка ідентифікації товару;

-облік товарів, що перебувають під митним контролем, ведення звітної документації.

Однією з особливостей діяльності митників в роки війни була робота по пропуску благодійних вантажів. Наказом ГТУ № 44 від 31 грудня 1942 скасовувалися дозволи НКЗТ на ввезення благодійних товарів.

Переміщення вантажопотоків через кордон СРСР здійснювалося наземними, водними та повітряними шляхами, тому документи при перевірці вантажів повинні були відповідати заявленому способу їх транспортування.

Вантажі і багаж, що надходили повітряним транспортом, оформлялися усно за «Правилам митних операцій щодо багажу та вантажів, що перевозяться на цивільних повітряних судах», затвердженого наказом Головного митного

управління від 29 червня 1938 № 17 / оп. Огляд повітряного судна, багажу, вантажів проводився представником митного органу за загальними правилами Митного кодексу негайно після посадки судна і висадки пасажирів при пред'явленні командиром транспорту вантажів, бортового журналу з додатком списків пасажирів, членів екіпажу, багажного списку, переліку поштових місць і окремих посилок та документів, які супроводжують вантаж [4, с.74-77].

Поставки в СРСР по ленд-лізу здійснювалися за чотирма головними маршрутами: Північного (через Північну Атлантику на Архангельськ, Молотовск, Мурманськ), Тихоокеансько-Далекосхідному (Владивосток, Петропавловськ-Камчатський, Комсомольськ-на-Амурі, Находка, Хабаровськ), Іранському - південному (з Іраку та Ірану до Азербайджанської і Туркменської РСР) і північно-східному - по повітряній трасі через Аляску і Східну Сибір («Алсіб»).

12 вересня 1945 вийшов наказ НКЗТ СРСР, в якому було високо оцінено працю працівників Наркомвнешторга в дні Вітчизняної війни та нагороджено їх орденами і медалями Радянського Союзу. За мужність і стійкість, проявлені в роки Великої Вітчизняної війни при прийомі вантажів з іноземних суден, його охорони та сприянні якнайшвидшому просуванню до фронту, митники нагороджувалися медалями «За оборону Радянського Заполяр'я» і «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні», орденами «Трудового Червоного Прапора», медалями «За трудову доблесть» і «За трудову відзнаку». Особливо відзначилися колективам вручалися перехідні Червоні Прапори ГТУ НКЗТ СРСР. Разом з тим слід зазначити, що у джерелах вдалося віднайти тільки відомості про нагородження особового складу тільки північних митниць.

Праця митників в роки війни була напруженою, оскільки близько 1096 чоловік у всіх митницях і митних постах країни провели огляд та митне оформлення більше ніж 17 млн.500 тис. тонн сукупної кількості вантажів, що прибули по ленд-лізу в СРСР та відправок, на суму понад 10 млрд. 801 млн. доларів Митники обробили вантажів по відповідному ленд-лізу на 2 млн. 139 тис. доларів

Основне місце в дослідженнях діяльності митниць в роки Великої

Вітчизняної війни приділяється митному оформленню поставок по ленд-лізу, менше уваги приділяється вивченню фіскальної функції митних органів, питань тарифікації товарів і стягування мит [5, с. 43-45].

На жаль історіографія про діяльність митних органів у період війни включає досить обмежене число джерел.

Не вивчені й питання взаємодії на місцях митних органів та організацій, що брали участь у зовнішньоторговельних операціях, а також мало висвітлено питання інспектування у воєнний час діяльності митниць представниками НКЗТ.

Тому у подальших розвідках у якому напрямі є значний простір і, ми вважаємо, що вивчення цієї проблеми буде слугувати оптимізації митної справи у подальшому.

Список використаних джерел:

1. Микоян А.И. Так было. Мемуары. - М.: Вагриус, 1999.
2. Владивостокская таможня 1901 - 2001. - Владивосток: ИПК «Дальпресс», 2001.
3. Головин В.В. Таможенная служба на Мурмане. 1941 - 1945. - Мурманск: МИИП «Север», 2001.
4. Головин В.В. История Мурманской таможни. 1919 - 2005. Мурманск: Мурманская таможня, 2006.
5. История Архангельской таможни XVI - XX вв. - Архангельск, 2001.

ЛЬВІВСЬКА МИТНИЦЯ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ (1939 - 1945 рр.)

Заграй Т.С.,

студент навчально-наукового інституту права та психології

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: професор кафедри загальноправових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Сергєєв І.С.

Перші спроби регулювання митної діяльності були відомі ще за часів Київської Русі, зокрема при укладанні торговельно - політичних договорів з Візантією. Важливим джерелами становлення митних відносин були також митні статути, які регулювали торгівлю з німецькими та угорськими купцями. За часів гетьмана Б.Хмельницького та в період Гетьманщини суттєво розширилося митне